

Oxana POPA

Doctor în filologie cu o teză pe tema *Textul literar ca discurs al socialității. Sociocritica franceză*. Domenii de preocupări științifice: teoria literaturii, istoria literaturii. A publicat articole în reviste de profil și în volume cu materialele unor conferințe: *Sociocritica – concepte, evoluție și școli*, *Filiations barthésiennes dans la théorie sociocritique*.

SOCIOLOGIA TEXTULUI LITERAR ÎN ACCEPȚIA LUI PIERRE V. ZIMA

Interacțiunea dintre societate și opera artistică a fost semnalată încă în Antichitate, dar această relație complexă ajunge obiect de studiu abia începând cu secolul al XVII-lea. De-a lungul timpului, s-au profilat diverse modalități de abordare a textului literar prin prisma socialității, începând cu critica pozitivistă și culminând cu sociocritica.

Sociocritica, cea mai recentă dintre ele, deși se inspiră din sociologia literaturii, spre deosebire de acesta, nu este preocupată doar de influența mediului social asupra operei, ci și de tehnicile care asigură transformarea faptelor sociale în fapte de limbaj. Prin analizele pe care le propune, la nivelurile semantic, sintactic și narativ, sociocritica este o tentativă, la un nivel superior, de revenire la literaritate, asigurând o analiză a textului în globalitatea sa. Această perspectivă are ca obiect de analiză societatea umană în evoluția ei istorică, dar așa cum este exprimată ea în structurile textului. Prin urmare, ea depășește spațiul de analiză al sociologiei și își asumă interpretarea *intrinsecă* a textului, fiind interesată de cauza și felul în care are loc trecerea faptelor sociale în fapte de limbaj, pentru a restabili legătura dintre text și contextul de producere al acestuia.

Sociocritica este o perspectivă complexă, în continuă definire, cu granițe mereu fluctuante, datorită caracterului multidiscplinar, care în funcție de școli (Vincennes, Montpellier, Montréal) cunoaște interpretări diverse: de la privilegierea studiului lingvistic al textului, până la investigații ce depășesc spațiul literaturii. Această multidimensionalitate a creat adesea confuzii terminologice. Și la momentul actual, sociocritica este adesea confundată cu sociologia literaturii. Paralel cu școlile menționate, se cunosc și interpretări distincte promovate de Henri Mitterand sau Pierre V. Zima.

Direcția aparține în cercetarea sociocritică inițiată de Pierre V. Zima, inițiată concomitent cu studiile efectuate de școlile anterior menționate, are ca fundament diverse cercetări ale predecesorilor săi. Bazându-se, în general, pe contribuțiile școlii de la Frankfurt și, în particular, pe cele ale lui Adorno și Horkheimer, pe lucrările lui Goldmann, semiotica lui Greimas și a discipolilor săi, dar și pe analizele lui Roland Barthes, Pierre Zima își elaborează propriul construct teoretic orientat spre un segment specific al sociocriticii – *sociologia textului* și a *discursului*. Definindu-și propriul demers, el susține că „punctul de plecare al acestuia trebuie să fie te-

oria critică a societății, care nu se limitează la textul literar, dar care ține cont de toate tipurile de discurs ce coexistă și interacționează între ele în cadrul unei formații sociale: e vorba despre discursurile politice, juridice, religioase, științifice și literare” [1, p. 110].

Sociologia textuală a lui Pierre Zima are ca sarcină examinarea unor probleme sociale la nivel lingvistic. După el, opera se află la intersecția literaturii cu limbajele sociale. În viziunea lui Pierre Zima, sociologia textului trebuie să dezvăluie interesele colective, luptele sociale, economice și politice, pornind de la studiul câmpului lexical, semantic, sintactic, de la lectura intertextuală a operei, de la descifrarea sociolectelor și a discursurilor etc. Dacă e să ne referim la frontierele sociologiei textului, menționăm că „este vorba despre un demers teoretic al cărui domeniu depășește pe cel al literaturii. În calitate de socio-semiotică, sociologia textului analizează și discursurile ideologice și teoretice în cadrul unei situații socio-lingvistice particulare în care teoriile interacționează cu sociolectele teoretice sau neteoretice (ideologice, publicitare sau literare). Ea este deci și o teorie a ideologiei și discursului teoretic, deci – o *metateorie*” [2, p. 54].

Pentru a consolida statutul sociologiei textului în spațiul cercetărilor literare și a utiliza suflul nou pe care îl aduce, Pierre Zima notează că, „spre deosebire de metodele existente în sociologia literaturii, care se orientează spre aspecte tematice sau «ideale» ale «operei», sociologia textului se interesează de problema cunoașterii, de modul în care problemele sociale și interesele grupului se articulează în planul semantic, sintactic și narativ” [3, p. 9]. Acest fapt se datorează complementarității dintre „valorile sociale care nu există niciodată independent de limbaj și unitățile lexicale, semantice și sintactice ce articulează interese colective și pot deveni miza luptelor sociale, economice și politice” [3, p. 121]. Privit sub aspectele menționate, limbajul facilitează exprimarea realității sociale, fie la nivel lexical, unde are loc „erupția realității sociale” [2, p. 63], fie la nivelul semantic, unde „interesele colective penetrează în limbă” [2,

p. 65], eliberând, în consecință, cuvintele de sub constrângerile sintactice.

Spre deosebire de Goldmann, care stabilește o legătură între perioada istorică sau modul de producere a bunurilor și forma romanescă, Zima propune o teză care se vrea o sociologie a textului polisemantic, aptă să depășească dihotomia formă-conținut. Operând cu o distincție între sensul social al procesului de producere și cel de receptare (transformare) a textului original, el contribuie la explicarea genezei operei și pune în lumină grupul social respectiv. Caracterul dublu al textului literar îl determină pe Zima să proiecteze concepția unui discurs pur mimetic (în sens auerbachian), care este strâns legată de noțiunea de *monosemie*. Dat fiind că literatura este în același timp autonomă, dar și dependentă de evoluția socioeconomică, semnele lingvistice devin obligatoriu polisemantice într-un anumit context literar. Funcția literaturii nu este de a propaga idei, nici de a descrie fidel realitatea, ci să critice și să transforme realitatea, descriind-o. Prin urmare, textul literar nu poate fi monosemic și nu poate fi redus la o reflectare pur mimetică.

Pentru Zima, textul narativ este un construct, al cărui specific rezidă în modul său de a reacționa la discursurile sociale pe care le absoarbe și le transformă. În context, „viziunile despre lume și ideologiile joacă, în calitate de sisteme de semnificați, un rol important în textele literare” [4, p. 109].

Totodată, Zima insistă asupra unei anumite libertăți a literaturii în raport cu ideologiile. Această libertate a literaturii are în vedere faptul că ea împrumută contextului social semnele lingvistice. Pentru a analiza scriitura, îndeosebi aspectul sociologic al literaturii, Zima recurge la lingvistică. Potrivit lui, limba de comunicare care funcționează în contextul social este marcată de ideologia dominantă, iar în societatea actuală – limba suferă o degradare rapidă, problemă pe care Zima o consideră cea mai gravă a civilizației. Textele de natură monosemică, pur comunicative, ca cele publicitare de exemplu, fac uz nechibzuit de o limbă degradată. Ceea ce

caracterizează literatura veritabilă este faptul că ea refuză să utilizeze limba în forma brută. Ea se detașează de discursul ideologic al comunicării ordinare, dar nu-l poate evita complet, pentru că trebuie să folosească neapărat limba comunicativă și luptă constant pentru autonomia lingvistică și ideologică.

Zima redefinește noțiunea de ideologie, văzând-o ca „o structură discursivă care împiedică reflecția teoretică” [5, p. 124]. Termenului i se atribuie astfel un sens negativ, fiind asemănat cu o conștiință falsă, gândirea ideologică distingându-se de discursul teoretic. Astfel, discursul ideologic are un caracter natural, în care polivalența și ambiguitatea nu-și au locul, iar discursul teoretic se fondează pe reflecție și autocritică. Subiectul discursului teoretic îi permite să propage propria ideologie și alte tipuri de opinii sociale. Cu această ocazie, se evidențiază două poziții: a) tendința subiectului de a considera natural discursul ideologic, pretinzând că acesta coincide cu lumea, și b) atitudinea critică care tinde să relativizeze discursul său, să reflecteze asupra activității sale lingvistice și să recunoască propria sa particularitate și propria sa contingență. Aspectul important al acestei atitudini reflexive și autocritice este că ea îl predispune să se deschidă spre alte sociolecte și discursuri. În consecință, „ideologia este un discurs fondat pe un repertoriu lexical, pe opozițiile și clasificările semantice și modelele actanțiale ale unui sociolect. Aceasta are în vedere că ideologia este fondată pe o relevanță semantică, pornind de la care, subiectul enunțării povestește o realitate literară, socială sau istorică. Structura sa nu poate fi înțeleasă decât într-un context dialogic sau intertextual, deoarece fiecare discurs ideologic (în calitate de sociolect) articulează interesele grupului social particular și se opune definițiilor, clasificărilor și narațiunilor grupurilor vecine cu care coexistă într-o situație sociolingvistică și istorică dată” [2, p. 55].

Pierre Zima este cel care introduce în circuitul sociocriticii noțiunea fundamentală de *sociolingvistică*, relevând „caracterul istoric (schimbător) și social al limbii” [5, p. 134]. Din punct de vedere al sociocriticii, limba este „un sistem isto-

ric unde schimbările (lexicale, semantice, sintactice) se explică prin conflictele dintre colectivitățile sociale și prin limbajele grupului (*sociolecte*)” [5, p. 134]. Dacă e să ne întrebăm ce este *situația socio-lingvistică*, locul unde iau naștere sociolectele, atunci vom conchide că ea se prezintă ca „o constelație istorică, dinamică a limbajelor în care fiecare articulează interese particulare sau de grup, acționând într-un mod afirmativ sau critic în relație cu altele” [5, p. 39]. Sociocritica implică coexistența în text a două dimensiuni: cea a structurilor lingvistice și a structurilor sociale, iar „sociologia textului tinde să transpună problemele sociale (...) la nivel lingvistic. Nu va mai fi vorba de societate, ci de situația sociolingvistică în care se înscrie un text” [3, p. 121].

Privit ca formă a limbajului social, textul posedă trăsături semantice, sintactice, narative. El are, de asemenea, o dimensiune dinamică care se structurează în planul narativ unde se articulează ca element discursiv, ca punere în discurs, fiind „un repertoriu lexical codificat” [5, p. 124]. Totodată, Zima subliniază că sociolectele sunt „un ansamblu de colectivități, mai mult sau mai puțin antagoniste, care comunică în limbile ce pot intra în conflict” [3, p. 130]. Privite sub acest aspect, sociolectele devin un fel de sub-limbaje, recognoscibile prin variațiile semantice care se opun unele altora: „fiecare colectivitate socială, fie ea politică, religioasă sau profesională uzitează un vocabular particular care o distinge de alte grupări lingvistice” [2, p. 71]. De aceea, trebuie consemnat faptul că anumite limbaje sunt tipice pentru anumite structuri sociale: fiecare categorie socială se exprimă într-un limbaj specific. Respectiv, „trebuie să nu confundăm conceptul de sociolect cu cel de «jargon profesional» sau «limbaj tehnic, specializat»: întrucât jargoanele specializate ale sociologilor, etnologilor și psihologilor sunt ele însele parte a sociolectelor concurente, care se contrazic articulând interesele colective incompatibile...” [3, p. 131]

Studiul *Manual de sociocritică (Manuel de sociocritique)* este o sinteză metodologică de interpretări semantice și sintactice. La baza sociologiei textului stă sociologia literaturii, „ling-

vistica structurală și componente ale gramaticii semiotice (lexicologie, semantică și sintaxă) (...). Este vorba de reprezentarea diferitelor niveluri ale textului «ca structuri, în același timp, lingvistice și sociale» și de utilizarea anumitor concepte semiologice existente în dimensiunea lor sociologică. Este vorba, de asemenea, de considerarea universului social «ca ansamblu de limbaje colective» absorbite și transformate de text, fără a izola niciodată aceste limbaje de contextul cultural și discursiv în care se înscriu” [3, p. 144]. Universul social poate fi reprezentat ca un ansamblu de limbaje colective, ținându-se cont de mecanismele textuale (sintactice și semantice). Aceste limbaje colective sunt, la rândul lor, absorbite și transformate de textele literare în care ele joacă un rol important.

În acest studiu, Zima prezintă două niveluri ale textului, înțeles ca structură atât lingvistică, cât și socială: nivelul *semantic* și nivelul *sintactic*. Fundamentul semantic al textului trebuie înțeles ca alegere a anumitor opoziții semantice. Acest fundament determină structura narativă a acestuia. Al doilea nivel de analiză sociocritică propus de Zima este nivelul sintactic sau narativ. Baza semantică este cea care animă structura narativă. Potrivit cercetătorului, structura narativă a unui text cifrează interese sociale particulare. La acest nivel, se identifică felul cum faptele sociale devin, prin jocul scriiturii, prin utilizarea estetică și socială a limbajului, fapte literare.

Nivelul sintactic impune structurarea limbajelor în așa-numitele *sociolecte*. În acest caz, se cer două analize: 1) cea a creațiilor artistice (literare) sau narative, pentru a dezvălui sociolectele forțelor sociale și 2) cea a efectelor de stil a acestor sociolecte, în scopul demonstrării impactului fondului asupra formei, și viceversa.

În baza acestei sistematizări, distingem următoarele tipuri de sociolecte:

1. *Sociolectele forțelor sociale în conflict*. După Robert Escarpit, faptul literar este doar unul social transformat, care a fost modificat artistic de scriitor pentru a comunica ceva. Prin urmare, faptul literar are la origine faptul social. Întrucât vorbim de societate, vom spune că

pentru Zima societatea este un ansamblu de colectivități mai mult sau mai puțin antagoniste, unde limbajele pot intra în conflict, ceea ce îl determină să creadă că sociolectele nu pot exista independent, în afara discursului în care iau forme eterogene. Fără a fi izolate, sociolectele se regăsesc într-un mediu numit *discurs*.

2. *Sociolectele în plan lexical*. Aici vom releva sociolectele care pun personajul într-o lumină favorabilă sau nefavorabilă.

3. *Sociolectele în plan retoric*. A vorbi despre sociolecte în planul retoric, înseamnă a efectua un studiu asupra figurilor din text, întrucât ele exprimă și conflictul, și intrigile povestirii. Un text poate include figuri ale gândirii, de semnificație și de expresie. Aici putem include figuri ale tropilor și ale cuvintelor (comparație, metaforă, personificare).

4. *Sociolectele în planul structurilor narative*. La acest nivel, se va demonstra cum reflectă structurile narative conflictul dintre două forțe sociale. Reținem câteva figuri ale timpului narativ care exprimă ordinea, durata și frecvența.

În plan temporal, *ordinea* înseamnă dispunerea evenimentelor în povestire. Naratorul poate recurge la anacronii, care pot fi retrospective, analeptice și anticipative sau proleptice. *Analepsa* este o formă de anacronie care marchează o întoarcere în timp în raport cu povestirea inițială, o evocare a unui eveniment anterior. *Prolepsa* este o formă de anacronie care marchează o anticipare în timp în raport cu timpul povestirii și constă în evocarea de către scriitor a unui personaj prin vorbirea despre acest personaj, înainte de momentul prezenței acestuia în acțiune.

Durata permite variația ritmului pe care îl conține orice narațiune în raport cu durata istoriei. Analiza duratei reține patru forme narative fundamentale: *pauza*, *elipsa*, *rezumatul* și *scena*. *Pauza narativă* reprezintă întreruperea procesului normal al istoriei care se povestește. Pauza corespunde descrierilor și comentariilor care întrerup acțiunea, fără ca povestirea să progreseze. *Elipsa* este o mișcare inversă a pauzei – autorul implicit sau explicit omite anumite detalii pentru a limpezi narațiunea. *Rezumatul* – naratorul rezumă, în câteva fraze, mai mul-

te zile, luni sau ani de existență. *Scena* – formă dialogată – este momentul unde intervine dialogul între personaje sau reflecțiile făcute de un personaj (monolog).

Frecvența. Această tehnică literară stabilește raporturile de repetiție între povestire și diegeză.

În perspectiva sociocriticii care aspiră să devină o sociologie a textului literar și unde conceptele de dialogism și intertextualitate permit corelarea formei romanești cu societatea, Zima se dovedește a fi atent la mărcile sociale. De asemenea, el demonstrează „cum absorbția intertextuală a sociolectelor și a discursului dau naștere unei structuri literare particulare” [1, p. 139]. Sociolectul poate fi descris pe trei planuri complementare, „dat fiind că există o dimensiune lexicală, o dimensiune semantică și o dimensiune sintactică sau narativă” [1, p. 131] a textului, cu precizarea obligatorie că „dincolo de limitarea la domeniul enunțului și a actanților săi (ca actanți ai dialogului), discursurile și sociolectele unesc planul enunțului cu cel al enunțării” [1, p. 113].

Intertextualitatea se materializează în sociologia textului la nivelul ficțiunii „ca o absorbție, de către textul literar, a sociolectelor și discursurilor orale sau scrise, ficționale, teoretice, politice sau religioase” [3, p. 139]. La aceste aserțiuni se poate ajunge prin prisma teoriei dialogismului, deoarece „majoritatea enunțurilor unui discurs nu pot fi înțelese decât într-un context dialogic: ca reacții afirmative, critice sau polemice la discursurile altuia. Astfel, discursul subiectului enunțător se constituie în raport cu vocea celuilalt. (...) Orice societate trebuie să fie percepută ca o vastă rețea de raporturi dialogice între discursuri (enunțuri, voci, spunea Bah-tin)” [2, p. 18].

În perspectiva sociocritică a lui Zima, analiza textuală trebuie să abordeze textul literar într-un context dialogic. Acesta este conceput ca un ansamblu de limbaje sociale, de discursuri orale și scrise, de texte ficționale și științifice etc., care determină o situație sociolingvistică. Iar pentru descrierea unei asemenea situații, Zima avansează două propuneri importante. În primul rând – să se pună textul într-o situație sociolingvistică,

apoi – să se deducă ideologia pe care romanul o absoarbe și o transformă într-un discurs, adică – ideologia trebuie să fie receptată critic.

Ideea dialogului interdisciplinar este susținută și argumentată de Zima: „O teorie dialogică (...) presupune un subiect teoretic care se interesează de gândirea altuia: de cercetările sale, de adevărurile și judecățile sale de valoare. Ea exclude indiferența postmodernă în cadrul căreia toate pozițiile, toate adevărurile apar ca interșanjabile. (...) Ea refuză pluralismul care permite fiecărui individ să exprime judecățile de valoare, cu condiția ca el să recunoască supremația valorii de schimb și a pieții.” [6, p. 16-17]

Totodată, Pierre Zima apropie teoria bahtiniană de cea a lui Lukács și Goldmann, prin filiera ambivalenței și a polifoniei. Pentru a concretiza aceasta, în lucrarea *Ambivalența romanescă* (*L'ambivalence romanesque*), Zima construiește un model teoretic bazat pe structurile semantice și narrative ale romanelor lui Proust, Kafka și Musil. Scopul său este de a demonstra că „ambivalența, în același timp semantică și socială a caracterelor, acțiunilor și a enunțărilor, sfârșește prin zguduirea cauzalității narative” [5, p. 231]. Acest model, pe care îl reproduce în *Indiferența romanescă* (*L'indifférence romanesque*) contribuie la o înțelegere mai bună a romanelor lui Sartre, Moravia și Camus într-un context sociolingvistic. Zima continuă, precizând că „tranziția de la ambivalență la indiferență este graduală, ca orice proces istoric. Dar în textele în care indiferența socio-semantică se afirmă ca o problemă centrală [...], poziția subiectului și a problemei subiectivității se schimbă radical: de la dezintegrarea subiectului la criza lucrurilor” [5, p. 232]. De exemplu, la analiza romanului *Străinul* de Camus, Zima indică punctul în care orice structură narativă a acestui roman se explică în raport cu două discursuri incompatibile: cel al indiferenței naratorului Mersault și cel ideologic pronunțat de tribunal. Lectura pe care o propune relevă, întâi de toate, probleme legate de ideologie. Ideologia poate fi descrisă ca un discurs asupra lumii, o povestire ce comportă opoziții lexicale, semantice și sintactice determinând relațiile dintre actanți.

În viziunea lui Pierre Zima, subiectul individual face parte dintr-unul sau mai multe grupuri de subiecte colective care au un anumit repertoriu lexical și un cod semantic particular prin care își articulează discursurile despre realitate. Orice discurs, ca structură narativă, trebuie să pună în expresie interesele sociale, iar „pentru a depista raporturile dintre textul (literar) și contextul său social, universul social trebuie văzut ca un ansamblu de limbaje colective care apar, sub diferite forme, în structurile semantice și narrative ale ficțiunii. (...) Limba unei societăți particulare poate fi subdivizată, într-un anumit moment istoric, în mai multe limbaje colective și regionale” [3, p. 125].

Pierre Zima argumentează că, pentru a înțelege geneza unei opere și structura sa estetică, nu este suficient să ne referim doar la text, trebuie să luăm în considerație și faptele care au cauzat apariția sa. Aceste fapte trebuie căutate în afara lumii artistice, ele aparțin domeniului social. Reflectând asupra modalității prin care este materializat faptul literar în textul impregant de sensuri sociale, Zima susține că structura unei opere reflectă, într-o anumită măsură, societatea și epoca momentului creării sale: „Cele două aspecte ale semnului literar, aspectul autonom și aspectul comunicativ, nu pot fi separate, dat fiind că opera nu este doar «concretizată» în cadrul diferitelor sisteme de valori, ea exprimă, în același timp, la nivelul scriiturii, norme și valori sociale.” [6, p. 50]

Deși critică mai multe interpretări sociologice existente, studiul *Pentru o sociologie a textului literar (Pour une sociologie du texte littéraire)* reunește totuși mai multe extreme ale sociologiei literare, lăsate uitării, în mare parte, datorită scindării în diferite școli marxiste și sociologice. Critica sa se referă, în parte, la: 1) reducerea de către marxiști a textului literar la o pură expresie ideologică sau la un discurs mimetic menit să reproducă în exclusivitate doar realitatea, caz

în care textele literare devin egale cu textele de oricare altă natură, și 2) utilizarea literaturii de către sociologia empirică doar ca pretext de cercetare. Potrivit lui Zima, eroarea constă în reducerea textelor la obiecte, care pot fi enumerate, clasificate potrivit criteriilor cantitative etc.

Aceste două aspecte ale criticii sale se fondează pe ideile susținute de Școala de la Praga (Mukarovsky) și Școala de la Frankfurt (Adorno), care insistă pe scriitură, fapt care le situează la polul opus celor care se ocupă exclusiv de aspectele socio-istorice și ideologice ale literaturii. În acest sens, Zima susține: „textul este în același timp autonom și fapt social” [6, p. 297], de unde provine și caracterul său dublu. Întrebarea pe care trebuie să și-o pună un sociolog nu este *ce* spune textul, ci *cum* spune textul (la nivel narativ, sintactic), căci scriitura se manifestă în sens social anume pe acest plan.

În concepția lui Pierre Zima, sociocritica reprezintă, pe de o parte, o continuare și o reinventare a teoriei dialogismului bahtinian, iar pe de altă parte, ea se identifică cu sociologia textului literar, complexitatea căreia rezidă într-o analiză amplă a textului literar, la toate nivelurile sale: semantic, sintactic și narativ. Aceste operații asigură actul comprehensiv al textului.

Referințe bibliografice

1. Zima, Pierre. *Le sociolecte dans la fiction et dans la théorie*. În: Sociocriticism, Vol. V, 2, nr. 10, 1989, p. 109-139.
2. Zima, Pierre. *Texte et société. Perspectives sociocritiques*. Paris: L'Harmattan, 2011, 226 p.
3. Zima, Pierre. *Manuel de sociocritique*. Paris: L'Harmattan, 2000, 276 p.
4. Zima, Pierre. *La vision du monde: trois modèles et une critique*. În: Sociocriticism, nr 1, juillet 1985, p. 103-110.
5. Zima, Pierre. *L'indifférence romanesque: Sartre, Moravia, Camus*. Montpellier: Éditions du CERS, 1988, 238 p.
6. Zima, Pierre. *Pour une sociologie du texte littéraire*. Paris: Éditions Gallimard, 2003, 373 p.

Sociologia textului literar în accepția lui Pierre V. Zima

Rezumat. Interacțiunea dintre societate și opera literară datează din antichitate. De-a lungul timpului, au apărut diverse modalități de abordare a textului literar prin prisma socialității, începând cu critica pozitivistă și culminând cu sociocriticismul. Sociocriticismul, însă, prin analizele pe care le propune, la nivel semantic, sintactic și narativ, este o încercare, la un nivel superior, de a reveni la literaritate, asigurând o analiză globală a textului. În ceea ce privește abordările, sociocriticii cunoaște mai multe școli și cercetători individuali. Unul dintre ei este Pierre Zima. Zima distinge o sociologie a textului a cărei sarcină este de a examina reprezentările problemelor sociale la nivel lingvistic. Potrivit lui, opera literară se află la intersecția dintre literatură și limbi sociale. În viziunea lui Zima, sociologia textului își propune să dezvăluie interesele colective, luptele sociale, economice și politice, pornind de la studiul câmpului lexical, semantic, sintactic, lectura intertextuală a operei literare, descifrarea sociolectelor și discursurilor. Astfel, sociocriticismul devine un reinventar al teoriei dialogismului bahtinian.

Cuvinte cheie: sociocriticism, sociologia textului, sociolecte, socialitate, fapte sociale, sociolingvistică, contexte dialogice, planuri semantice, sintactice și narrative.

Sociology of the literary text according to Pierre V. Zima

Abstract. The interaction between society and literary work dates back to antiquity. Over time, various ways of approaching the literary text through the prism of sociality have emerged, starting with positivist criticism and culminating in sociocriticism. Sociocriticism, however, through the analyzes it proposes, at the semantic, syntactic and narrative levels, is an attempt, at a higher level, to return to literariness, ensuring a global text analysis. In terms of approaches, sociocritics knows several schools and individual researchers. One of them is Pierre Zima. Zima distinguishes a sociology of the text whose task is to examine the representations of social problems at the linguistic level. According to him, the work is at the intersection of literature and social languages. In Zima's vision, the sociology of the text aims to reveal the collective interests, the social, economic struggles and political, starting from the study of the lexical, semantic, syntactic field, the intertextual reading of literary work, decipherment of sociolects and discourses, etc. Thus, sociocriticism becomes a reinventory of the theory of Bahtinian dialogism.

Keywords: sociocriticism, sociology of the text, sociolects, sociality, social facts, sociolinguistics, dialogic contexts, semantic, syntactic and narrative plans.